

เทศน์ในวันมาฆบูชา

พระอาจารย์สงบ มนฺสฺสฺนฺโต

เทศน์บนศาลา วันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๓๕

ณ วัดสันติธรรมาราม ต.คลองตากต อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

การภาวนาคือการทำใจให้สงบ เห็นไหม เมื่อคืนนี้เราก็บอกทำเพื่อเข้าหาใจ เข้าหาใจ ทำใจให้สงบ แล้วเวลาพูดว่า “วัตถุไม่มีความหมาย เวลาหัวใจมีความสุขมันมีค่ากว่าวัตถุ” เวลาพูดนะพูดได้เวลาเอาจริงๆ เข้าเราจะทำอย่างไร... แต่มันมีค่าจริงๆ ความสุข สุขมหาศาล สุขมาก

พระพุทธเจ้าถึงได้ว่า “ความสุข สุขใดเท่ากับจิตสงบไม่มี”

ความสุขใดเท่ากับความสงบภายในไม่มี สุขภายนอกมันสุขแบบจะแปรปรวน สุขแบบเตรียมจะทุกข์ แต่สุขแท้ๆ นี่ อันนี้มันว่าของมันสุขมาก การเข้าหามันก็ต้องพอสมควร เพราะจะว่ายากนักไม่ได้ เดี่ยวไม่มีกำลังใจ เวลาพูดถึงว่ายาก ว่าสุดวิสัย นี่ทำให้เราท้อใจนะ แต่มันคิดมุกกลับว่าทำไมคนอื่นเขาทำได้ล่ะ

“อย่าเกร็ง” ฟังให้คินะ “อย่าเกร็ง” ความตั้งใจ ตั้งใจตั้งใจไว้เฉยๆ ถ้าเราตั้งใจ มุมานะ เกร็งนี้มันก็จะเป็นการเกร็งนะ ทำใจสบายๆ ปล่อยจิตไว้ปกติๆ

เริ่มต้นทุกคนจะถามเลยว่าทำอะไร ทำอย่างไรจะไม่ให้วังเวงเหงาหาวนอน จะแก้หลับแก้อย่างไร?

จิตเป็นสมาธิคือจิตสงบ พอจิตสงบ เราฟังตามตำรา เราคิดว่าสงบมันจะเป็นการนอนนิ่ง... ฟังนะ เป็นการนอนนิ่ง จิตนี้จะหลับไปเลย... ไม่ใช่ จิตสงบนี้ จิตเราสงบนี้จิตมีพลังงาน เหมือนกับว่าเราคิน้ำ น้ำโสโครก เห็นไหม น้ำที่เราจะทำน้ำสะอาด เขาจะปั่นไป อากาศที่ปั่นอยู่อย่างนั้นนะ แล้วน้ำสะอาดด้วย จิตนี้มีพลังในตัวเอง ที่นี้จิตนี้ไม่ใช่ว่าสงบแบบเงียบหาย

ฉะนั้น ถ้ามันสงบแบบเฉียบพลัน เราถึงจะไม่ปล่อยให้เขาบางใจ เวลาเราภาวนากันอยู่ เราจะไม่ปล่อยให้เขาบางใจแบบว่าให้พุทโธนี่เบาๆ... มีอยู่ คำสอนมีอย่างนั้นจริงๆ ว่า ถ้าจิตจะสงบ เราไปกำหนดพุทโธขึ้นมา พุทโธนี้จะไปทำให้จิตนี้ไหวออกมาจากความสงบใจ เราเป็นห่วงว่าจิตนี้จะสงบลงไป แล้วเราจะไปกวนให้จิตนี้ออกมารับรู้อีก

แต่ความจริงอันนั้นเป็นอีกขั้นตอนหนึ่ง ขั้นตอนอันแรกมันจะสงบ มันจะนิ่งไม่ได้ เราต้องพุทโธให้ชัดๆ ไว้ก่อนใจ... คือปัจจุบันนี้ไม่ต้องพุทโธนะ นี่ฟังเสียง แต่ว่าเราจะเอากรรมนี้ เราต้องพุทโธไว้ก่อน ให้รุนแรงไว้เลย จิตจะเบา มันจะเบา มันจะสงบลง เราก็ไม่พอใจ เรากำหนดให้พุทโธไว้ให้เข้มไว้ เพราะคำว่า “เข้มไว้” นี่เหมือนกับมันก็ไม่เบาไม่จางใช่ไหม แล้วก็ไม่ต้องตกไปในห้วงของภวังค์ มันจะไม่ให้เราเสียเวลาใจ ถ้าอย่างนั้นแล้วจิตนี้จะไม่ได้ประโยชน์นะ

จิตนี้มีพลังงาน ฉะนั้น ถึงว่าจิตนี้ไม่ใช่ว่านิ่งเฉียบพลัน เราเข้าใจกันว่าอย่างนั้นนะ เราไปปล่อยให้เขาเบาๆ เขาจนหายไปเลยก็กลับไปเลย... ตั้งสติไว้ให้ดีๆ ตั้งสติไว้ แต่ก็ไม่ใช่ว่ารุนแรงจนให้มันเกร็ง ปล่อยให้ตามสบายๆ แต่ให้มันไว้ตลอดเวลา นึกไว้ ความรู้สึกเอาไว้ ความรู้สึกที่เรามีอยู่นั้นคือสตินะ ความรู้สึกทั้งหมด แต่ถ้าความรู้สึกแล้วคิดด้วย อันนั้นมันจะกวนนะ

“ความรู้สึก” ความรู้สึกเรามีอยู่ เห็นไหม เราคิดออก ทีนี้ความรู้สึกมีออกมันก็จะกระตุ้นให้ความคิดนั้นออกไปไกล ฉะนั้น ถึงว่าตั้งสติไว้แล้วให้มันนุ่มเข้ามา นั่นคือจิตเป็นสมาธิใจ ฉะนั้น ถึงว่าจิตนี้เป็นหนึ่ง “เอกัคคตารมณ์” จิตนี้เป็นหนึ่ง พอมันสงบขึ้นมา ขนาดแค่นี้ทับทรวงนั่นนะ สุขในสมาธิใจ สุขในสมาธิจะตื่นตื่นมากนะ จะร้อง โอ้โฮ! โอ้โฮ! เลยนะ... ไม่เคยเห็น ไม่เคยมีในโลกนี้ พุทฺธภาษาเราเลย ความสุขที่เขาฝึกกันในโลกนี้เป็นความสุขของเขา แต่เขาไม่เคยพบจิตที่เป็นสมาธิ มีเฉพาะผู้ปฏิบัติเท่านั้น มีแต่ผู้ที่ฝึกฝนให้จิตนี้เป็นสมาธิเท่านั้นที่จะได้พบจะได้เสพความสุขภายในอันนี้ แต่โลกไม่มีเลย จะยากคิมิจนอย่างไรก็ไม่

ทีนี้ ฉะนั้น เราเป็นผู้หนึ่งที่จะชวนชวนใจ เราเป็นผู้หนึ่งที่เราเข้าใจแล้วเราเชื่อมั่น อันนี้เป็นผลต่อไป เป็นผลต่อจากใจของเรา อันที่เกิดมาเป็นมนุษย์พบพระพุทธศาสนานี้ประเสริฐแล้วนะ นี่ย้อนกลับมาว่าปูพื้นฐานเลยละ

เรามาพบพระพุทธศาสนา แล้วมาเจอช่วงของที่ว่ามีครูบาอาจารย์ที่เป็นผู้ปฏิบัติอยู่ มันเป็นโอกาสทองของเรา เราอย่าปล่อยให้โอกาสทองนี้หลุดจากมือไป แต่ความที่เราทำไม่ได้ เราทำอยู่นาน

มันทำให้ความชินชาไป ความชินชา ความเคยชินนี่เป็นสิ่งที่ไม่ดีเลย เพราะมันไม่ทำให้เรานี้ตื่นตัว ที่นี้เราต้องเข้าใจว่าเรานี้มีบารมีแล้วไง มีบารมีถึงได้มาพบอย่างนี้ ถ้าเมื่อก่อนเราไม่เคยพบแบบนี้ เราคิดอย่างไร เราจะไม่สนใจเรื่องศาสนาเลย พอเรามาพบโอกาสทองของเราแล้ว เราต้องชวนขวย จะทุกข์จะยากก็ต้องยอม

ทุกข์เพื่อจะสุข ไม่ใช่ทุกข์เพื่อทุกข์

โลกนี้เขาทุกข์เพื่อจะทุกข์กันต่อไปนะ ทุกข์เพื่อจะทุกข์ต่อไปเท่านั้น รอความเปลี่ยนแปลงให้ใจนี้คลอนแคลนไปตลอดเวลา ไม่มีอะไรตั้งมั่นเลย แต่มันมีสิ่งหนึ่งอยู่ในหัวอกของเราเป็นเรื่องจริง แต่เรามองข้ามไป เรามองข้ามในหัวอกเราเลยนะ ในหัวอกเรานี้มันมีสิ่งหนึ่ง สิ่งที่เราจับต้องไม่ได้ เราถึงต้องกลับมาดูตรงนี้ว่ามันเป็นสิ่งที่แน่นอนแล้วคงที่ด้วย

ฉะนั้น เราถึงไม่ตื่นออกไปข้างนอกไง เราหันกลับมาดู หันกลับมาดูอันนี้เลย หันมาคือได้ใช้ตาใน คำว่า “หันมาดู” คือตาภายในไง หันกลับมาดู ตั้งจิตให้มั่น ตั้งจิตให้มั่น แล้วก็กำหนดดูไว้ กำหนดดูไว้

จากที่มันคิดไปรอบโลกนะ รอบโลกเลย รอบจักรวาลนี้มันก็คิดไป มันคิดไปเลย เห็นไหม พอยิ่งคิดออกไป จิตมันก็ฟุ้งซ่าน มันตรงข้ามกับคำว่า “จิตสงบ” จิตสงบมันรู้สึกตัวอยู่ แต่ไม่คิดอะไรเลย มันเหมือนกับน้ำเดือด น้ำเดือดอยู่แต่น้ำนั้นไม่ใช่ น้ำแกง ไม่ใช่ น้ำที่เรามาทำมาประกอบอาหารแต่น้ำใสเดือดอยู่ นั่นคือจิตธรรมดา น้ำใสนี่ แต่มันมีพลังงานในตัวมันนั่นนะ

แต่เพราะมันคิดออกไปสิ มันคิดออกไปมันก็เป็นรสชาติ เห็นไหม เป็นแกงส้ม แกงอะไรก็แกงไปเรื่อย ทีนี้ “คิดออกไป” มันตัวอะไรพาคิดล่ะ? ตัณหาความทะยานอยากในใจเป็นตัวพาคิด อันนี้มันเป็นธรรมชาตินะ เราจะโทษว่าอันนี้เป็นสิ่งที่ฝึกนักก็ไม่ได้ เพราะมันเป็นธรรมชาติของมันอย่างนั้น แต่มันมีอยู่อันหนึ่งคือตัวกิเลสนะ กิเลส คำว่า “กิเลส” นะ กิเลสคือความเคยใจที่มีมันสะสมนอนเนื่องอยู่ในใจเรา เพราะใจของเราที่พระพุทธเจ้าบอกว่า

“คนเรา ภพชาตินี้ไม่มีต้นและไม่มีปลาย การเกิดนี้เกิดมาซบๆ ซ้อนๆ ซบๆ ซ้อนๆ มาไม่มีที่สิ้นสุด การสะสมมาอันนี้นั่นนะ นั่นคือตัวกิเลส”

กิเลสคือความเคยใจ ตัวนั้นเป็นตัวที่กระตุ้นออกมา แต่จริงๆ แล้วไอ้ความคิดนี้มันเป็นธรรมชาติของจิต มันเป็นธรรมชาตินะ มันเป็นธรรมชาติอย่างนี้เลย แต่ไอ้ตัวกิเลสที่มาเสียม มาพาให้คิด แล้วเรายับยั้งตัวนี้ไม่ได้ เช่น เวลาเราคิดดี เห็นใหม่ เราคิดเรื่องการเรื่องงานนี้คิดดี มันไม่ค่อยคิด แต่ถ้าคิดตามพอใจของมันนะ มันจะรุนแรงมากเลย

ฉะนั้น มันคิดดี มันคิดน้อย พอคิดน้อย พระพุทธเจ้าถึงว่า “ให้คำริชอบใจ” มรรคคือองค์ ๘ คำริชอบ คำริชิตนะ “คำริ” เห็นใหม่ คำริชอบ คิดในเรื่องอย่างนี้มันไปคิดแบบว่าจิตซัด มันไม่ใช่รสของแกง ถ้าคิดไปทางโลก มันจะคิดรุนแรงเลย ทีนี้ สติเราก็ต้องตามตัวนี้ไง ตามตัวนี้เพื่อยับยั้งความคิดอันนี้ก่อน ยับยั้งไม่ให้ความคิดนี้คิดตามใจของมัน แต่คิดในการควบคุมของเรา เรามีสติควบคุม ควบคุมจากไม่ให้คิดอะไรก่อน แล้วพอคิดก็ให้คิดดี นี่ก็อยู่ในอำนาจเราส่วนหนึ่งแล้ว

จิตนี้อยู่ในอำนาจของเรา กับจิตนี้ไม่เคยอยู่ในอำนาจของเราเลย เราอยู่ในอำนาจของจิต มันคิดไปตามพอใจของมัน ถ้าเรายับยั้งได้ นี่เรามีอำนาจ เราคุมได้จิตส่วนหนึ่งละ คุมได้ส่วนหนึ่งนะ แต่มันยังต่อสู้กันอยู่ ยังต่อสู้ คิดดีคิดชั่ว ยังต่อสู้กันอยู่ภายในใจนั่นละ นี่จากการที่ทำไม่ได้เลย มันจะไม่เห็นผลงาน

คนเราไม่เห็นผลงาน ทำแล้วมีแต่แพ้ เห็นใหม่ เล่นกีฬา เล่นแล้วมีแต่แพ้มีแต่แพ้ มันก็หมดกำลังใจ ไม่แพ้กี้เสมอกี้ยังดี แล้วก็มิชนะบ้าง แพ้บ้าง ชนะบ้าง แพ้บ้าง ต้องอย่างนี้ ต้องมีชนะบ้าง แพ้บ้าง จะแพ้ตลอดก็ไม่ใช่ แต่พอเราแพ้ เราไม่สู้ มันแพ้อยู่บ่อย แพ้แล้วไม่สู้ แพ้แล้วไม่สู้ ถ้าแพ้แล้วสู้ แพ้แล้วสู้ เห็นใหม่ สู้เรื่อยๆ เจ็บครกขึ้นภูเขา แต่เป็นนามธรรม

ความคิดนี้... เวลามันคิดตามพอใจมันนี่มันเตลิดเปิดเปิงนะ แต่ถ้าคิดทำความดี นี่มันก็ก้าวขาไม่ออก ถึงให้ต่อสู้ไง ต่อสู้ได้ ต่อสู้ได้ เห็นผลขึ้นมามันก็มีกำลังใจ มีกำลังใจนั่นคือตัวใหญ่ นะ กำลังใจนี้กัดเพชรขาด ใจมันหมาย ถ้าใจนอนเนื่อง ใจก็ไม่ทำ อย่างที่ว่าชินชานั่นนะ ถ้าชินชายุ่เฉยๆ จิตมันจะไม่ก้าวเดินไป ถึงจุดไหนก็แล้วแต่... ไม่ได้เลย

ทีนี้ คำสวดมนต์ของเรามีอยู่คำหนึ่ง เห็นใหม่ “คุณงามความดีที่สูงขึ้นไปกว่านี้ยังมีอยู่” คุณงามความดีนะ ที่สูงขึ้นๆ ไปกว่านี้มีอยู่ทุกชั้นตอน ทุกชั้นตอนเลยจะมีอยู่ เพราะมันไม่ถึงที่สุด ถ้าถึงที่สุดแล้วมันจะเป็นไปโดยธรรมชาติของมันเอง

ฉะนั้น ถ้าไม่มีตัวนี้ ไม่มีตัวพลังงานตัวนี้มาเริ่มก่อน ไม่มีตัวนี้มามันก็ไม่ใช่สมาธิ พอเป็นสมาธิแล้วมันก็จะเริ่มไง เริ่มจะเป็น “โลกุตตระ” จากคิดประกอบการทำงาน เรียกว่าคิดเป็น “โลกียะ” โลกียะเป็นเรื่องของโลก โลกียะไง เราเกิดมาจากโลก เราเกิดมาจากกามนะ คนนี้เกิดมาจากกาม แล้วก็หมุนไปในกาม แล้วก็อยู่ในกามนี้หรือ

พระพุทธเจ้าก็เกิดมาจากกาม แล้วก็พ้นออกไปจากกาม

เปรียบเหมือนไม้สด ไม้สด เห็นไหม ไม้สด ถ้าอยู่นี้มันก็น่าอยู่นี้ แต่ถ้าไม้แห้งละ ไม้แห้งก็จุดติดไฟได้ เป็นประโยชน์ขึ้นมาได้ คือว่าไม่ชุ่มในกามไง เกิดจากกาม แล้วก็ก้าวพ้นออกไปจากกามนี้ โลกียะก็เป็นโลก เห็นไหม เกิดจากโลก แล้วเราก็อยู่ในโลกนี้ แล้วเราก็เพลินอยู่ในโลกนี้หรือ

ถ้าเห็นโทษของความนอนเนื่องอยู่ในนี้ไง เพราะมันมีสุขและมันมีทุกข์ สุขภาษาโลกนะ แต่พูดถึงธรรมะแล้วทุกข์ทั้งหมด ไม่มีสุขเลย ทุกข์ทั้งหมด แค่ว่าพอใจเท่านั้นเป็นสุขของโลกเขา พอใจ ใจทำอะไรเราพอใจ ทุกข์มันดับไป เราก็อ่าเป็นความสุข

แต่ความจริงไม่ใช่เลย มันยังไม่สุขหรอก มันเป็นความเคลื่อนไปที่จิตมันพักเท่านั้น เราก็มีความพอใจ หมายถึงบางทีเหมือนกับคนใกล้ตายไง เห็นไหม เรามาดีสัตว์ เราเอาสัตว์มาเขียนมาตีพอมันเจ็บปวด มันคืนนะ มันหลุดจากมือเราไป มันก็พอใจพักหนึ่ง เราก็จับมาตีใหม่

อันนี้ก็เหมือนกัน กิเลสมันเขียนตีเราอยู่ตลอดเวลา นะ มันเขียนตีหัวใจเรา แต่เราหาทางออกไม่ได้แล้วเราก็ไม่รู้ พอมันเขียนตีเรา เราก็อ่าเป็นความสุขเสียด้านนะ พอใจนะ เขียนตีนะ เพราะมันใสให้เราทำงาน มันใสให้เราทำตามพอใจของมัน มันเขียนตีเราไหม กิเลสเขียนตีเราหรือเปล่า? ตีตลอดเวลาเลย แต่เราไม่สังสารใจเราหรือ นี่ถ้าเห็นโทษอย่างนั้นนะ พอคิดแล้วเห็นโทษอย่างนี้ มันก็ว่า อ้าว! ถึงว่าเรายังสู้ไม่ได้ก็ให้ตี ถึงเวลาสู้ได้จะสู้ ถึงเวลาเขาตีเราก็ตีสิ แต่เวลาเราตีเขาได้ต้องมีบ้างสิ ต้องตีเขาได้บ้าง ต้องสู้เขาได้บ้าง

ถึงว่าเป็นโลกุตตระไง เป็นเรื่องของโลกให้เป็นเรื่องของโลก เป็นเรื่องของธรรมนะ เป็นเรื่องของธรรม เวลาเป็นเรื่องของธรรมนี่ถือว่าคำร็อก คำร็อก เกิดมาจากโลก ถ้าพูดถึงว่าไปตีโลกเขาทั้งหมด เราก็โลก เราก็โลกเหมือนกัน พวกเรานี้ก็เป็นโลก แต่เราเกิดมาแล้วใน

ท่ามกลางโลกใจ เหมือนกับเราอยู่ในสังคมนี้อย่างไรสังคมนี้นี้ก็ต้องเป็นแบบนี้อยู่แล้ว แต่เราต้องดีกว่าสังคมนี้นี้ เราพ้นขึ้นไปจากสังคมนี้นี้

“ดอกบัวเกิดขึ้นจากโคลนตม” พ้นออกไปจากโคลนตม ผุดออกมาจากน้ำนะ บานขึ้นมาจะเห็นไหม แล้วดอกบัวกลับไปเป็นโคลนตมหรือ มันบานขึ้นมาจากน้ำ มันพ้นออกมาจากน้ำเลย นี่ก็เหมือนกัน เราเกิดมาจากโลก แล้วเราก็ดู่มอยู่ในโลกนี้ แล้วเราไม่ก้าวออกหรือ เราต้องก้าวออกไปจากโลกนี้ อาศัยโลกนี้เป็นฐานใจ

ภพของมนุษย์ยืนไว้ แล้วให้เป็นที่ภพของพระอรียเจ้า พระอรียเจ้าไม่ใช่พระเท่านั้น ใครก็ทำได้ พระอรียเจ้าหมายถึง “ใจเป็น ใจเป็น” นางวิสาขาที่ว่า เป็นพระโสดาบัน ก็เป็นพระอรียเจ้า พระอรียเจ้าถึงว่าพระภายในใจ อันนี้ถือว่าเป็นปริญาของทางศาสนาพุทธ ไม่ต้องให้ใครมอบให้ สัจธรรมมอบให้เอง สัจธรรมให้ไว้ตามเป็นจริงแล้วมอบให้กับหัวใจดวงนั้น แล้วหัวใจดวงนั้นไม่ต้องการให้คณะกรรมการไหนมาตรวจสอบ ว่าข้อสอบถูกหรือไม่ถูก มันจะเป็นไปโดยธรรมชาติของมัน

ก่อนจะเป็นไปนี้ต้องอย่างนี้ ต้องใส ต้องก้าวเดิน ต้องก้าวเดินนะ ฟังคำนี้ว่า “ต้องก้าวเดิน” ใจต้องก้าวเดินออกไปจากความคิดเดิมนี้ เพราะความคิดเดิมๆ นี้เป็นความคิดของโลกมันทำให้คิดเราหยุดความคิดนี้แล้วเราก็ใช้ความคิดอีกอันหนึ่งก้าวเดินออกไปจากฐานของใจนี้ ใจของเราเคลื่อนออกจากที่เดิม เคลื่อนออกไป พอก้าวออกไป อันนั้นนะ... แต่ใหม่ๆ มันยังก้าวไม่ได้ ก็ต้องใช้ก้าวอันนี้ออกไป

คิดใจ คิดวนกลับมา ลองผิดลองถูก ผิดเป็นครู ถูกเป็นอาจารย์ ลองผิดลองถูก กำหนดดูใจของตัว ให้สงบให้ได้นะ ให้สงบให้ได้ ถ้าไม่สงบมันเป็นโลกหมด คิดมากก็เป็นโลก พอเรากลับมาพัก พักความคิดอันนั้นให้เป็นสมาธิใจ หมายถึงว่าไม่คิด พอมันมีพลังงานอีกอันหนึ่ง คือว่ามันปล่อยวางแล้วมันมีแรงขึ้นมาใจ แล้วกลับไปคิด สังเกตได้ไหม ถ้าเวลาเราคิดใหม่ๆ นะ เราจะคิดอะไรด้วยการทะลุปรุโปร่ง พอคิดไปแล้วมันจะเมื่อยล้า พอเมื่อยล้ามันจะล้า พอล้าเราคิดไม่ออกแล้ว ก็ต้องกลับมาใจ กลับมาพัก กลับมาพัก

ถ้ากลับมาพักแล้วกลับจะได้การได้งานมากกว่าเราคิดตอนนั้นเลย เพราะคิดไปคิดไม่ออกแล้วยังฝืนคิดไปนี้ทำให้เสียเวลาเปล่า แล้วก็ร่างกายนี้เปลี่ยเปล่าด้วย ถ้าเรากลับมา กลับมาพักก่อน

แล้วกลับไปคิดใหม่ เริ่มต้นอย่างนั้น พอใจมันพัก ใจมันมีพื้นฐาน เห็นใหม่ มันก็มีตัวที่จะมาทำงาน ใจ กับอย่างนี้เริ่มต้นนี้มันไม่มีอะไรทำลาย จับไม่คิดนะ จับนั้นก็ไม่มี จับนี้ก็ไม่ได้ จับอะไรก็ไม่คิดเลย

พอมันมีสมาธิเป็นตัวพื้นฐานนะ ทีนี้ พอคิดอันใหม่มันจะไม่คิดแบบนี้หรอก เพราะสมาธิ มันจะจิตสงบ พอสงบไปมันจะเห็นสภาวะอีกสภาวะหนึ่ง สภาวะนั้นถ้าเป็นผู้ปฏิบัติบางคนจะเห็น เป็นรูปเป็นร่างขึ้นมา ถ้าคนที่ไม่เห็นเป็นรูปเป็นร่างหมายถึงว่าร่างกายนะ กายส่วนใดส่วนหนึ่งมัน จะเกิดขึ้นในนิมิต ในภาพนั้น

ถ้าคนไม่เป็นอย่างนั้น ก็เกิดความรู้สึกขึ้นมาอีกอันเหมือนกัน ความรู้สึกคือความคิด ความคิดแบบว่าอะไรที่มันซึ่งใจหรือมันคาใจเราอยู่ ความคิดสิ่งใดสิ่งหนึ่งเกิดขึ้นมา มันเป็น ความคิดนั้นก็ขึ้นมาเลย อันนี้เราจับตัวนั้นละมาเป็นตัวเริ่มต้น ตัววิเคราะห์

เพราะจิตนี้มันเป็นพื้นฐานเฉยๆ ใจใหม่ แต่ใจความคิดอันนี้มันเกิดขึ้นมาจากจิต หรือกายนี้ มันก็จิตนี้คิดนั่นละ เช่น เราเห็นกาย เห็นรูปของกาย พอจับบีบนี้อยู่ พอเห็นบีบมันก็จะมีความสุข อันหนึ่งก่อนนะ เช่น เราของหาย เพชรเราหายไปจากของเรานะ แหวนเพชรนี้หายไป แล้วเราหาไม่เจอ เราก็เสียใจใจใหม่ของเราหายไป แล้วเราค้นหาๆ จนเจอ เราจะมีใจใหม่ เราจะมี ความสุขใหม่

อันนี้เหมือนกัน ถ้าจิตสงบอย่างหนึ่ง ถ้าจิตสงบแล้วเห็นภาพอันนั้นขึ้นมา เหมือนกับเราเจอ เพชรเม็ดหนึ่ง มันจะดีใจ มันจะขนพองสยองเกล้าขึ้นมาละ อันนั้นก็มีความสุขอันหนึ่ง เห็นใหม่ เริ่มต้นมันจะมีความสุขค่อยๆ ใจไปๆ ตลอดเวลา การปฏิบัตินี้มันจะมีความสุขให้เราได้ดีมีรสออก ตลอดเวลา มันถึงมีกำลังใจ ใจ มันถึงมีความก้าวเดินไป

ถ้าไม่มีความสุขนี้มากอยมาเชื่อมไว้ละ เราจะทนไหวหรือ อะไรก็ทุกข์ อะไรก็ลำบาก อะไร ก็ทุกข์ อะไรลำบากไปทุกสิ่งทุกอย่างเลย มันจะมีความสุขอันนี้มากอยเชื่อมไว้ๆ นะ แต่เชื่อมไว้ บีบ พอเราก้าวเดินขึ้นไปงานที่หนักกว่า มันก็ทุกข์อีกแล้ว งานที่ใหญ่กว่า

แต่ถ้างานนี้มันก็ผ่านๆ นะ พอใจได้มีความสุขแบบนี้ มันก็มาเชื่อมไว้ แล้วเราก็ต้องเอาอัน นี้มาพิจารณา เอาอันนี้นะ แต่มันเอาไว้ไม่ได้ ใหม่ๆ เพราะมันจะเคลื่อน

๑. เคลื่อน

๒. เราพิจารณาไม่ได้ด้วย

เพราะพอจับขึ้นมาเหมือนแบกตัวเองทั้งก้อน เอ๊ะ! ทำอย่างไร ทำอย่างไร... ทำไม่ถูกนะ พอจับไว้ก่อน ตั้งสติให้ดี แล้วภาพนั้นก็เกิดขึ้นมาใหม่ ตั้งไม่ดีภาพมันก็จะหาย ลองผิคลองดู มันจะลองไม่ได้ ความเป็นกลางของใจไม่คงที่ ภาพนั้นก็เคลื่อนเลย

ถ้าจิตนี้ดี สมาธิดีนะ เราตั้งไว้แบบนี้ ภาพมันอยู่กับที่ แล้วเราไม่พุ่งออกไป เราดูที่ใจเรา ภาพอยู่กับที่เลย แล้วเราก็ใช้ปัญญาใคร่ครวญ เห็นใหม่ อันนี้จะเป็นวิปัสสนา วิปัสสนานี้เป็นงานข้ามขึ้นไปจากสมถกรรมฐานและวิปัสสนากรรมฐาน

เราทำสมถกรรมฐานเพื่อต้องการให้จิตนี้สงบ แล้วเอาจิตนี้มาทำงานอันนี้ต่างหากละ ไม่ใช่สงบแล้วอยู่กับความสงบ... ไม่ใช่ แต่ความสงบนั้นก็มีความสุขที่ว่ามาเจอไว้เหมือนกัน แต่ทำความสงบนี้เพื่อจะเอาความสงบนี้มาเป็นมรรคหนึ่งใจ เป็นสัมมาสมาธิ

ถ้ามีสัมมาสมาธิก็เหมือนกับคนมีทุน จะไปประกอบการค้าก็ได้ ถ้าไม่มีสัมมาสมาธิคือว่าไม่มีทุน จะกู้มายืมมามันก็ไม่มีเป็นมรรคสามัคคี มรรคนั้นมันเป็นอยู่ มันเป็นอย่างที่ที่เราค้นเคาใจ เพราะว่าเรายืมมา ไม่ใช่ของเรา

แต่ถ้าเป็นของเรา เรา สมบัติพระพุทธเจ้าก็เป็นสมบัติของพระพุทธเจ้า สมบัติของพระสารีบุตรก็เป็นสมบัติของพระสารีบุตร แต่พระสารีบุตรได้ศึกษามาจากพระพุทธเจ้า แต่ก็มาทำจนเกิดขึ้นมาเป็นของพระสารีบุตรเอง เห็นไหม คือว่าเป็นต้นทุนของบุคคลคนนั้น ทุกๆ คนที่มีการฝึกฝนต้องทำขึ้นมาจากภายในของคนเราทั้งนั้น ไม่สามารถไปยืมของใครมาได้เลย ถึงการประพฤติปฏิบัติจะไม่มีใครสามารถจะทำแทนกันได้... ไม่มี

พระพุทธเจ้าเป็นพระศาสดานะ ก็ไม่สามารถทำแทนใครได้ เพียงแต่บอกหนทางเท่านั้น

ฉะนั้นนะ ถึงว่าทำสมาธิแล้วถึงจะเกิดต้นทุนของเราเองใจ เราถึงต้องขวนขวายใจ อันนี้แค่หาต้นทุนมาใส่ใจเรานะ เราก็ทำพอสมควร ฉะนั้น พอได้อันนี้ขึ้นมาแล้วก็พิจารณาอย่างที่ว่านี้ พิจารณาจนกายมันแตกนะ พอกายมันตั้งอยู่ เรามองเลย เป็นเลือด เป็นเนื้อ อะไรก็แล้วแต่ เป็นก้อน

เลือด บางทีเป็นก้อนเลือดแล้วแต่จะคิด เป็นกระดูก ให้มันแปรสภาพลี ทำใจเบาๆ นะ แล้วค่อยน้อม
 นึกนะ เขาเรียกรำพึงภายในจิต ให้ภายในแปรสภาพเลย มันจะเป็นไปทันทีถ้าเรามันพอดี พอดี
 หมายถึงว่ามรรคนี่เดินพอดี จะพริบๆ เลย จะรวดเร็วมาก

พอสิ่งที่เราว่า อันนี้ละ มันเป็นอย่างๆ เรา เช่นภายในเป็นของๆ เรา ของนี้เป็นของที่ดีมากเลย
 แล้วมันแปรสภาพให้เราเห็นนะ เหมือนกับเราจินตนาการนะ จินตนาการว่าเรา ๘๐ แล้ว หนึ่งเราจะ
 เห็น เราจะย่น เราจะเป็นอย่างนั้นนะ เราเป็นแผลแล้วแผลเราจะเน่า เห็นไหม ความรู้สึกเราเป็น
 อย่างไร อย่างเช่นเราเป็นแผล แล้วแผลมันจะเปื่อย มันจะนั่นไป เราก็เห็นรู้สึกว่ามันมีความรู้สึกใช้
 ใจไหม

แต่ขณะที่ในการพิจารณานั้น มันจะทำให้เห็นเดี๋ยวนี้เลย แล้วจิตนี้ไม่มีเราไม่มีเขา มันจะ
 ปล่อย ปล่อยเลย เพราะเรามันเห็นการแปรสภาพเดี๋ยวนั้น ก็เหมือนกับเราเป็นแผลเดี๋ยวนั้นแล้วหาย
 เดี๋ยวนั้น มันเร็วไง เพราะนี่คือการวิปัสสนา

ความเห็นภายในกับความเห็นภายนอกจะต่างกันมาก ความเห็นภายนอกนี่เราต้องคิดต้อง
 จินตนาการไป แต่ความเห็นภายในมันเป็นตามความเป็นจริง มันเป็นธรรม มันเป็นธรรมแท้จาก
 ภายใน พอมันเห็นสภาพอย่างนั้น มันจะปล่อยวาง มันจะมีความสุข ปล่อยวางนี้จิตนี้จะสงบ จิตนี้ลง
 ไปเลย สุขอันนี้ ความสงบอันนี้เกิดขึ้นจากวิปัสสนา เป็นความสุขที่มากกว่าการทำสมถกรรมฐาน ที่
 ความสงบอันนั้น

ความสงบที่เกิดขึ้นจากวิปัสสนามันจะลึกซึ้งกว่า มันจะกว้างขวางกว่า นี่คือผลเกิดจากที่เรา
 ทำของเราละ ผลที่เกิดขึ้นจากการภาวนาของเราละ การพิจารณาภายในแหละ ภาวนาส่วนใดส่วนหนึ่ง
 “ภายใน” ภาวนาส่วนใดส่วนหนึ่ง จะเป็นกระดูกก็ได้ พอมันแปรสภาพนี้หมายถึงว่ามันวิภาสะใจ มันแปร
 สภาพ มันต้องแปรสภาพ

ถ้าไม่แปรสภาพ เหมือนสิ่งใดสิ่งหนึ่งมันเป็นคงที่อยู่นะ ไอ้กิเลสมันต้องอยู่ในนั้นนะ กิเลส
 มันเคลื่อนมาพร้อมกับจิต จิตคือความรู้สึก มันนอนเนื่องมาเหมือนกับผลไม้ดอง ไอ้ที่ดองมาใน
 ผลไม้นั้นนะ เพราะผลไม้ดองทั้งลูกมันก็ต้องดองมาจากน้ำเกลือ น้ำอะไรใช้ไหม เข้าเนื้อใช้ไหม

กิเลสมันจะเข้ามาพร้อมอย่างนั้นเลย ความรู้สึกทุกอย่างมันจะมีกิเลสปนมาด้วย พอมันแปรสภาพอย่างนั้นนะ แล้วมันเห็นว่า อ้อ! อันนี้มันผิด เห็นใหม่ เพราะกิเลสมันจะหลอกให้เราเห็นว่า ถูก แล้วเรายังเห็นว่าผิด มันจะว่ากิเลสหลอกนี้ นั่นกิเลสมันถึงจะคลายออกตรงนี้ไง

วิภาคะหมายถึงว่าเราต้องตีไอ้กายนี้ให้มันแตก ให้มันแปรสภาพ เพื่อจะให้เห็นตัวที่ว่างนอนเนื่องอันนี้ พอเห็นตัวนอนเนื่องอันนี้ พอใครไปรู้ทันเข้า มันก็อายุใจ แบบเช่นขโมยลักของเราไปเห็นใหม่ เขาก็หลอกเรา เขาไม่ได้ลักๆ เราก็เชื่อเขา “ไม่ได้ลักๆ” วันใดเราไปเห็นหลักฐานเข้า...นี่ลักมาเห็นต่อหน้าๆ เลยลักมานี้ มันจะอายนะ

“ขาด” การขาดอันนี้กับการการที่ว่าหลุดเมื่อก็ต่างกัน การพิจารณาแล้วปล่อยวางอย่างหนึ่ง การพิจารณาแล้วขาดแล้วปล่อยวางออกไปเลย นั่นอีกอย่างหนึ่ง เพราะอันนี้มันขาดด้วยสมุจเฉทปหาน ขาดออกไปเลย กายนี้ก็คงที่อยู่ คำว่า “ขาด” หมายถึงกิเลสที่ว่าไอ้ที่คงผลไม้นั้นนะหลุดออกไป แล้วคิดดูสิ ผลไม้ดวงนี้ไม่สามารถชำระสะอาดได้ใช่ไหม แต่จิตที่มีกิเลส สามารถชำระให้สะอาดได้ เกิดขึ้นมาจากวิปัสสนาญาณอันนี้ วิปัสสนาที่เราก้าวขึ้นไปนี่

จากคำริชอบ ความเห็นชอบ ความเพียรชอบ ชอบลงที่กาย ชอบลงที่ฐานของใจใจ ชอบลงที่นี้ วิริยะคือการครองใจ ความเพียรที่ถูกต้อง งานที่ถูกต้อง งานครองใจใจ วิริยะประคองใจให้มันหมุนไปได้ครบรอบ พอใจมันจะก้าวมันก็จะถอย ก้าวก็จะถอยเห็นใหม่ นี่ก็ว่ามรรคคือองค์ ๘ หมุนไปโดยรอบ แล้วพอดีๆ มันหมุนไปโดยธรรมชาติของมันพอดีเลย จะประหารกิเลส นี่โสคาบัน

พระโสคาบัน กายนี้ไม่ใช่เรา เรานี้ไม่ใช่กาย ปล่อยวางหมด สบายนะ โลงโงงเลยนะ โลงโงงเลย กายนี้ไม่ใช่เราอีกแล้ว กายนี้ กายกับเราเห็นใหม่ คนเราประกอบด้วยกายกับจิต ผู้ปฏิบัติเท่านั้นจะเห็นชัดว่ากายกับจิตนี้เป็นคนละส่วนกัน

แต่พอเวลาเราอ่านตำราว่ากายกับใจ กายกับใจนะ “กายเป็นบ่าว ใจเป็นนาย” เราก็อ่านไปอย่างนั้นนะ แต่ความเชื่อในใจมันก็ยังว่ามองไม่เห็น มันมีความลึกลับสงสัย มีความมืดที่อยู่ในหัวใจ

แต่ถ้ามันผ่านตรงนี้แล้ว ไม่มีความลึกลับสงสัยใดๆ ทั้งสิ้น เพราะกายกับใจมันขาดกันต่อหน้าต่อตาเรา จากตาภายใน เห็นชัดๆ ว่ามันขาดออกจากกัน “อ้อ! อันนี้กาย อันนี้ความรู้สึกคือสุขของ

เราคือจิต มันแยกออกจากกายเลย” เห็นชัดๆ จากภายใน นี่ก็บ่งชี้ชัดตั้ง รู้จำเพาะตน แล้วมันจะสงสัยตรงไหน สงสัยคือสี่ลัพพตปรามาสไง ไข้ใหม่ ความล่งเลตสงสัย วิจิกิจฉา สี่ลัพพตปรามาส เป็นวิจิกิจฉา ความสงสัยนั้น

ทีนี้ มันก็ต้องเพียรชอบสิ มันก็ทำให้ถูกต้องได้ นั่นคือความเห็นภายในใจ ความเห็นภายในก็ก้าวเดินขึ้นไปจากนี้แหละ จากการก้าวเดินไป นี่ก็ผลจากการพิจารณากาย มีความสุขอยู่ ความสุขนี้มหาศาล เดินนี้ตัวเบาปลิวลอยล่องเลยนะ

“แต่...” เห็นใหม่ ฟังสิ แต่ความสุขอันนั้นก็มีความสุขของผู้ที่มีเงิน ๑ ล้าน คนมีเงิน ๑ ล้านพอมาทียบกับความสุข มันก็ยิ่งรู้ว่าไข้ใหม่ว่าเงินนี้ยังหาได้เป็นร้อยๆ ล้าน เงินยังมีอีกมากมาย แล้วคนที่พอมีเงินอย่างนี้แล้ว มันมีช่องทางไง

อย่างเช่น เราทำบริษัท บริษัทเรากำลังเจริญรุ่งเรือง ใครจะนอนเนื่อง... ก็ต้องรีบชวนขาย พอผ่านตรงนี้ก็รีบชวนขาย สุขก็ไว้ในใจ ก็คูต่อ คูต่อนะ เริ่มต้นคูต่อ คั่นคว่าต่อ ก็ทำจิตสงบอีกอย่างเท่านั้นละ ทำจิตกลับมาสงบนะ ให้จิตนี้สงบ สงบๆ แล้วก็กลับไปคู คูกายอีก ต้องเจอ เจอนะ ถ้าไม่เจอก็ต้องคิดขึ้นมา ถ้าเรามีความรู้อย่างนี้ คือว่ามีความชำนาญในช่องทางนี้ไง ถ้าเราจะคูกาย

ถ้าจะไม่คูกาย โพล่ไปคูจิตก็ได้ โพล่ไปคูจิตใจ เพราะตรงนี้จิตมันมาติดที่กายอยู่ เมื่อกี้เราพิจารณากายนะ กายนี้มันแปรสภาพไข้ใหม่ แต่ถ้าพิจารณากายซ้าลงไป มันจะแตกออก อย่างเช่นที่ว่าธาตุ ๔ ใจ ดิน น้ำ ลม ไฟ ไข้ใหม่ ดิน น้ำ ลม ไฟ กายเราส่วนที่เป็นของแข็งนี้มันจะเป็นดิน ส่วนที่เป็นความอบอุ่นนี้เป็นไฟ ลมหายใจเข้าออก ส่วนที่เป็นน้ำ เห็นใหม่ น้ำเลือด น้ำหนองเป็นน้ำแยกออก พิจารณาซ้านะ จะพิจารณาซ้าก็ได้ หรือพิจารณาแบบกายก็แล้วแต่

แต่เวลาแตกออกจะแตกอย่างนี้เลย น้ำเป็นน้ำ ดินเป็นดิน ลมเป็นลม ไฟเป็นไฟ จิตนี้โผล่ออกมาจากธาตุ ๔ นั้น แล้วทำไมเมื่อกี้บอกว่ากายกับจิตนี้แยกกันแล้วละ แยกกันส่วนหนึ่งเพราะกายภายนอก กายนอกก็มี ภายในก็มี อย่างเช่นเราหลับไป เราหลับไปเราก็มีกายอยู่ไข้ใหม่ เราหลับไป เพราะเราหลับไป ฐานของจิตอยู่ที่ใจเรา นี่ เราหลับไปแล้วเราไม่รู้สึกรู้สีกตัวเลย ทำไมยังเป็นเรา ยังมีอยู่ละ

อันนี้ก็เหมือนกัน จิตนี้มันยังข้องอยู่ ข้องอยู่ในภพนั้นนะ ข้องอยู่เป็นอุปาทานภายในใจ เห็นไหม อุปาทานภายใน พิจารณาต่อไปมันจะปล่อยวางภายในเป็นโพธิ จิตนี้เป็นกระจกใส หลุดออกมาเลย รู้ขึ้นมาจากภายใน รู้ขึ้นมาจากตามความเป็นจริง ไม่มีใครบอก เพราะมันจะต้องมีอาการบอกของตัวเองมันเองจากข้างใน ขาดออกไปเลย

ก็ถึงว่าพระพุทธเจ้าบอก “ตั้งแขนขาดนะ”

สิ่งใดที่เราแบกอยู่นักแสนหนัก ก้อนหินทั้งบ่าซ้ายและบ่าขวาหลุดออกไป ทำไมคนมันจะไม่เบาขึ้นมา การแบกกายมันจะเบาหนักหรือ ความแบกในใจนั้นนะทุกข์ทุกชั้นตอน แล้วความแบกนี้หลุดออกไป หินทั้งก้อนบนบ่าหลุดออกไป ใครจะไม่ว่าเบา

ไอนี้ก็ว่าหินนะ แต่ความยึดเหนี่ยวภายใน แล้วขาดออกไป ทำไมมันจะไม่มีความสุขมหาศาล ความสุขนี้ไม่รู้จะเทียบกับอะไรดี หลุดออกไปจากโลก หลุดออกไปเลย ความรู้สึกหลุดออกไปจากโลกเลย เว้งว้างอยู่อย่างนั้นละ ไม่มีอะไรเลยโลกนี้ มันเป็นจิตล้วนๆ เลย มันอยู่ของมัน โดยเฉพาะเพราะจิตนี้เป็นกระจกใส

นั่นสุขไม่สุข ฟังสิ... แล้วสุขนี้ไปหาที่ไหน? ไปหาที่ไหน? มันหาในท่ามกลางกายของเรา ในท่ามกลางกายของเรา ในท่ามกลางหัวใจของเรา

ฉะนั้น ต้องกลับมาดูนี้ เห็นไหม ถึงว่าประโยชน์อยู่ที่นี้ไง ประโยชน์อยู่ที่ในกายของเรา ทั้งนั้นเลย หัวใจกับกายเท่านั้น

เราเกิดมาเป็นมนุษย์นะ มีโอกาสมาก พระพุทธเจ้าก็ค้นคว้าลงตรงนี้ พระอริยสงฆ์ต่างๆ มาที่ค้นคว้าลงตรงนี้ ลงท่ามกลางกายกับใจของเราเท่านั้น ความสุขมันถึงเกิดขึ้นไง สุขไม่ใช่สุขธรรมดา นะ... ไม่ใช่ เพราะสุขของพระอริยเจ้ามันสุขธรรมดาได้อย่างไร เว้งว้างไปเลย

นี่เห็นไหม จากที่ว่ามันครอบ ๓ โลกธาตุนะ ความคิดเราไปได้หมดเลย แล้วมันหดเข้ามา หดเข้ามา หดเข้ามาเห็นไหม จากว่าเมื่อก่อนเราสื่อสารทั่วโลกเลย เดียวนี้ก็ตัดเข้ามาสื่อสารเฉพาะในประเทศไทย เห็นไหม ความคิดเราก็ออยู่เฉพาะในประเทศไทย ไอนี้ก็ตัดภายนอก ตัดภายในนี้ ใจมันอยู่เฉพาะตัวมันเอง

มีความสุข แล้วพอมีความสุข มันก็ต้องมี... ความสุขคู่กับความทุกข์ เพราะมันยังมีกิเลสอยู่ในหัวใจ เห็นไหม ความสุขอันนั้นมันก็สุขแบบเหมือนกับว่าเรามีของมาก แล้วเราก็ใช้เพลิน ใช้เพลินจนของหมดไป มันก็มีความสุขอยู่เพราะว่าเราก็พ้นจากสถานะเดิมแล้วนี่ สถานะนี้ ความสุขพื้นฐานนี้มี แต่ใจมันก็ยัง เอ้อ! มันก็ยังเฉาๆ อยู่นะ มันรู้นะว่าต้องมียานต่อไปภายภาคหน้า แต่มันจะทำอย่างไร

งานก้าวเดินขึ้นไปนะ งานก้าวเดินขึ้นไป ถ้ายังไม่เห็นงานอันนี้ มันก็ยังเพลิดเพลิดอยู่ แต่พอเห็นงานอันนี้นะ นี่มันจะชกหน้าละ กามราคะทันทีเลยละ เพราะจิตนะ จิตแท้ๆ จิตดวงนี้ข่มไปด้วยกาม ไอ้กายส่วนกายต่างหลุดไปแล้ว จิตดวงนี้ข่มไปด้วยกาม แล้วกามนี้มันเกิดจากภายนอกหรือกามแท้ๆ มันเกิดจากภายในต่างหากละ กามแท้ๆ มันอยู่ที่ใจของเรา มันไม่อยู่ข้างนอกหรือ ข้างนอกนี่มันเพียงแต่ว่ามันเป็นการรูปกระทบ เห็นไหม อายตนะภายในกระทบอายตนะภายนอก ความรู้สึกเกิดขึ้น

แต่ถ้าเป็นใจของเรา มันข่มอยู่ของมันเอง แต่เราไม่รู้ เพราะเราไม่รู้ มันก็ต้องอาศัยอันนี้กระทบออกมาข้างนอก เพราะความไม่รู้นี่ ถ้าความรู้เราก็จับต้องตัวมันได้ใช่ไหม เพราะความไม่รู้ก็เหมือนเราไม่รู้เรื่องอะไรเลย

เหมือนเด็กน้อยคนหนึ่ง จิตนี้ยังไม่ถึงขั้นนั้นก็เหมือนเด็กน้อยคนหนึ่ง จากว่าละกายมาเป็นผู้ใหญ่แล้วก็เป็นผู้ใหญ่เฉาๆ แต่คราวนี้ก็เป็นเด็กน้อย ถ้าเป็นเด็กน้อยจะทำอย่างไร พอเป็นเด็กน้อยนี้ ต้องทำอย่างไรจะให้จิตนี้หันกลับมาดูมัน พอมันกระทบออกไปแล้วมันรู้ว่าข้างนอกนี่มันกระทบออกไปมันเป็นกาม

แล้วกามนี้มันเป็นของชอบใช้ไหม กามนี้เกิดจากความสว ความงาม ความกำหนดยินดี ความกำหนดยินดีต้องเอาอะไรเข้าไปชำระล้างมันละ ก็ต้องเอาความไม่สวไม่งามเข้าไปชำระล้างใช้ไหม ความไม่สวไม่งามมันเกิดจากอะไร ก็ต้องเป็นอสุภะสิ คือว่าอสุภะ-อสุภังใจ “อสุภะ” ความไม่สว เออความไม่สว เออความแปรสภาพนี้ไปเปรียบอีก เปรียบให้เห็นหมายถึงว่าอันนี้ไม่ใช่ อันนี้ไม่จริง อันนี้มันแปรสภาพ

“สิ่งใดสิ่งหนึ่งเกิดขึ้นเป็นธรรมดา สิ่งนั้นต้องมีการดับไปเป็นธรรมดา”

จิตนี้เกาะเกี่ยวสิ่งใด สิ่งนั้นก็ต้องดับไปเหมือนกัน แต่มันยังเกาะเกี่ยวอยู่ เพราะคำว่า “ดับไป” มันดับเพราะมันสลายแล้ว มันดับไปเพราะว่ามันอึดพอแล้วมันถึงไปไง ทีนี้มันหลอกเราไปจนร่างกายนี้มันเอาไปใช้จนหมดแรงแล้วละ แล้วก็ค่อยให้ไปพักผ่อนก่อน เดี่ยวจะเรียกมาใช้งานใหม่

นี่ก็เหมือนกัน มันก็หลอกใจเราออกไปเพ่นพ่าน ออกไปคิดจนพอแรงแล้ว แล้วค่อยกลับมาพัก เรารู้ว่าเราจะตามทันมันหรือ เราก็ต้องกลับมาดู ถ้าไม่มีตัวสมาธินะ เป็นอย่างนั้นเลย มันคิดไปเรื่อยแปด แล้วไม่ได้คิดแปล่านะ คิดแบบว่าสู้ไม่ไหวเลย เพราะเมื่อก่อนนะมันยังเป็น ๒ ขั้นตอนตอนนี้เป็นจิตล้วนๆ นี่แหละเขาเรียกสติปัญญา กับมหาสติ-มหาปัญญา ถ้าช่วงนี้ต้องเป็นช่วงมหาสติ-มหาปัญญา

แต่การฝึกขั้นนี้ เห็นไหม ก็ละมาแล้ว ๒ ละมาแล้ว ๒ จิตมันสูงขึ้นมาขนาดไหน จากจิตปุถุชนของเรา สติหายบ้าง อย่างนี้นะ เราก็ยังพลังเพลอกัน แต่เราฝึกมาจนมันเข้มแข็งขนาดนั้นแล้วนะ จริงอยู่ ถึงเข้มแข็งแต่ศัตรูมันใหญ่กว่า กองทัพที่เล็กกว่าจะสู้กองทัพที่ใหญ่กว่าไม่ไหว แต่ที่กองทัพที่เล็กกว่าก็มีพื้นฐานของกองทัพที่เล็กกว่านั้นอยู่แล้ว ก็ต้องสะสมกำลังอันนั้น ไพร่พลอันนั้น ให้มันใหญ่เท่ากับไอ้กองทัพที่ใหญ่กว่า การสะสมก็ต้องสะสมจากเราฝึกฝนอีกละ

การสะสมจากภายใน... ใจนี้ใหญ่กว่าฟ้า ใจนี้ใหญ่กว่าโลกธาตุ ถ้ามันสะสม สะสมไปมันใหญ่ขนาดนั้นนะ แต่เราคิดไม่ถึง เราไม่เชื่อ เราคิดไม่ถึง เราก็ไม่กล้าทำ ถ้าเราสะสมไปๆ มันจะมีพลังงานกว่าทุกๆ อย่าง ธรรมะนี้ผ่านทุกอย่างเลย กิเลสมันกลัวอย่างเดียวคือกลัวธรรม ถ้าเราสะสมไปมันจะมีสิ่งที่ใหญ่กว่า

ต่อสู้นะต่อสู๊ สู้เข้าไปข้างใน ก็พิจารณาดู ใหม่ๆ เราสู้ไม่ไหว ขึ้นต้นมาก็ล้มแล้ว พอจะเจอตัวมัน ขึ้นต้นก็ล้ม ขึ้นต้นก็ล้ม สู้ไม่ไหวนะ ก็สู้ไปเรื่อย กัดฟัน กัดฟันสู้ไปเรื่อย แพ้บ้างชนะบ้าง แพ้บ้างชนะบ้างนะ เพราะอันนี้มันเป็นเรื่องของอสุภะนี่ จุดที่หนักที่สุดคือจุดนี้

จุดการปฏิบัติจุดนี้หนักที่สุดเลย เพราะจุดนี้คือจุดแบบว่าขั้วบวกขั้วลบเลย จุดที่คิด อย่างเครื่องยนต์จะติด ติดตรงนี้เลย ถ้าเครื่องยนต์นี้ไฟไม่ติดไม่ติด ถ้าไฟดีนะ ไฟพอดี...ติด อันนี้ก็เหมือนกัน ใจนี้จุดติดๆ จุดติดเลย จุดติดทุกที แล้วไม่จุดมันก็ติดเองโดยธรรมชาติของมันด้วย

มหาสติ-มหาปัญญาเนื้มันถึงประหลาดใจ มันสามารถเข้าไปยับยั้งได้นะ ถ้ายับยั้งหรือว่าพิจารณาจนมันหลุดออกไปแล้วนะ เครื่องยนต์ก็ติดอีก แต่ไม่มีตัวนี้เนื้ กามมันขาดออกไป พิจารณาจนกามนี้พอแรงนะ พิจารณาจนต่อสู้กัันพอ หลุดออกไปเลย กามนี้หลุดออกไป

พอกามนี้หลุดออกไป... กามโลกใจ กามราคะก็เข้ากับกามโลก กามโลก อรูปโลก เห็นไหม กามโลก กามใจ โลกของกาม โลกของเทวดาคือกาม กามคือกามฉันทะ คือความพอใจ กามภายในนะ เช่น เราพอใจคิด อันนั้นก็เป็นกามนะ เราคิดอะไรก็แล้วแต่นะ กามหมดเลย อย่าเข้าใจว่ากามจะมีเฉพาะไอ้เรื่องของกามนะ

คำว่า “กาม” กามฉันทะนะ ความคิดเรานี้เป็นกามแล้ว กามภายในแต่เราไม่รู้ ถ้าไม่อย่างนั้นมันคิดไม่ได้ ใจมันคิดไม่ได้ เพราะกามแท้ๆ เนื้มันเกิดเริ่มต้นเกิดจากคำริตฺตงนี้ เกิดจากความคิดอันนี้ ฉะนั้น ถ้าชนะอันนี้แล้วไม่มีเลย ถือว่าขาดออกไปเลย โลกธาตุนี้ไหวเลย

เมื่อก็ที่ว่าจิตกับกามมันขาดกันทำไมมันไม่ไหวล่ะ? ทำไมคราวนี้มันไหว?

เพราะขาดอย่างนั้นมันขาดซุก ใจนี้มันยังอยู่ ใจยังต้องเกิดอีกใช้ไหม ยังต้องเกิดอีก อย่างเช่นบนเทวดามีเทวดา เป็นเทวดาธรรมดาก็มี เป็นเทวดาพระ โสดาบันก็มี เห็นไหม พระโสดาบันยังต้องไปเกิดบนเทวดา เทวดาเป็นพระโสดาบันกับเทวดาที่เป็นเทวดาโดยธรรมดา มีทุกชั้น แต่ถ้าตรงนี้มันขาดแล้ว จะไม่เกิดมาเป็นเทวดาเลย

เราเป็นมนุษย์อยู่ เป็นมนุษย์อยู่นะ แต่พ้นออกไปจากกามโลกนี้ใจ ทั้งๆ ที่เราอยู่ในโลกนี้ ก็เหมือนเราอยู่ในบ้านเรานะ แล้วเราทำลายบ้านเรา บ้านเราล้มมาทับเราหมดเลย บ้านนี้ไม่มี บ้านของกามนี้ไม่มีแล้ว มันถึงโลกธาตุถึงได้หวั่นไหวใจ พิจารณาแล้วโลกธาตุจะไหวไปหมดเลย แล้วหลุดออกไป

จะไม่เกิดเป็นมนุษย์อีก จะไม่เกิดเป็นเทวดาอีก จะไม่เกิดทุกๆ อย่าง เพราะไอ้ว่านรกไม่ต้องพูดถึง นรกไม่เกิดตั้งแต่เป็นโสดาบันแล้ว อปายภูมิ ๔ ไม่มีตั้งแต่เป็นพระโสดาบัน เพราะเป็นถึงกามขาดไป มันจะมากเกิดตรงไหนอีก มันถึงได้ไหวมากเพราะโลกนี้ไม่มีเลย

เราทำลายบ้านนี้แล้ว เราทำลายภพของกามภพหมด เพราะร่างกายเรานี้อาศัยกามเกิดขึ้น อาศัยสมมุติเกิดขึ้น แล้วเราทำลายมัน มันถึงได้ไหวใจ ถึงได้ครีนิครามไปหมดเลย นั่นมันก็หลุดออกไป

คราวนี้ยิ่งเว้งว่างนะ มองไปนี่โอ้โฮ! ที่ว่าอาจารย์ว่านะ มองไปนี่ภูเขาทั้งลูกทะเลหมดเลย ไม่มี ไม่มี จิตช่วงนี้เป็นจิตที่พิศดาร ว่าจิตที่พิศดารมาก จิตช่วงนี้นะ ช่วงนี้จะรุนแรง จะกำหนดอะไรรู้ไปหมดเลย เพราะมันเป็นการแบบยังมีพลังงานอย่างมหาศาลเลย

แต่ถ้าคนเปลือยอยู่ เห็นไหม เพราะมันว่าง ว่างหมดเลย ว่างหมดนะ ในใจนี้จะว่าง ไม่มีใดๆ ทั้งสิ้นเลย เพราะอะไรล่ะ ก็เหมือนเราถือคบเพลิง เราถือไฟ เราถือไฟไว้ใช้ไหม คูสิ ไฟมันสว่าง ออกไปหมดเลย เราจะเห็นทุกอย่างไปหมดเลย เห็นไหม เพราะเราถือไฟอยู่ ไฟจะสว่าง แล้วตานี้ก็มองออกไป ไม่มีอะไรเลย

ไอนี้ก็เหมือนกัน ความรู้สึกภายในก็เป็นอย่างนั้นนะ ว่างหมดเลย ว่างหมดเลย แต่ไอนี้ความรู้สึกที่ไปรู้ว่าว่างใจ เพราะว่าความว่างอย่างเช่นอากาศ มันจะรู้ตัวมันเองไหม ความว่างในโลกนี้มันจะรู้ตัวมันเองไหม

สิ่งใดที่มีค่าในโลกนี้ ใครไปให้ค่ามัน เงิน ๕ ล้าน ๑๐ ล้าน ๑๐๐ ล้านนี้ใครเป็นคนให้ค่ามัน กระดาษมันรู้สึกตัวมันเองไหม เงินในธนาคารมันรู้จักตัวมันเองไหม... ไม่มี มันต้องคนให้ค่าใช้ไหม

ไอนี้ก็เหมือนกัน ความว่างๆ ในใจนี้ใครไปให้ค่ามัน ใครไปรับรู้ว่ามันว่าง

แต่มันไม่มีความรู้สึกอันนี้หรือตอนที่มันว่างนะ มันจะเคล็ดเปิดเปิง มันจะมีความสุข มันจะพอใจนะ มันจะไปจนสุดเขตสุดแดนของมันนั่นล่ะ มันจะหลงระเริงไปอยู่พักใหญ่ๆ พักใหญ่ๆ ยกเว้นแต่ว่าผู้นั้นอยู่กับครูบาอาจารย์ เพราะครูบาอาจารย์ท่านผ่านมาแล้ว ท่านจะคอยสะกิด ท่านจะคอยบอกนะ ครูบาอาจารย์ที่ดีท่านจะคอยบอกลูกศิษย์

ท่านจะบอกเป็นขั้นตอนไปเลย ช่วงไหนนะแบบว่ารุนแรง หมายถึงว่าเด็กหรือคนที่ปฏิบัติมากำลังมีความสุขอยู่ ท่านจะปล่อยให้มีความสุขอันนั้นก่อน เพราะอันนี้มันเกิดขึ้นมาจากความเป็นความตายของเรานะ เราเกิดขึ้นมาจากความทุกข์ทรมานสุดแสนความสามารถของเรา จะมีความสุขก็ต้องให้มีความสุขไว้บ้าง จนถึงจุดหนึ่งจะบอกเลยล่ะ

“ไอ้ว่างๆ นั้นมันใครไปรู้มันนั้นนะ”

ถ้าไม่บอกมันจะนอนตายอยู่นั้นนะ ต้องเคาะ ถ้าเคาะออกมา... คิดดูสิ ในอากาศ ในความว่างนี้ แล้วจะไปทำอย่างไรให้มันรู้ล่ะ

ตรงนี้เป็นตรงที่ว่าแสนทุกข์แสนยาก หายาก หายาก หายากมากๆ เลย ก็เหมือนกับตัวเรา เราล้างตัวเราเกลี้ยงหมดเลย แล้วเราจะหาความสกปรกในตัวเรานะหาที่ไหน แต่มันไม่รู้หรือว่าเดี๋ยวมันจะขับเหงื่อออกมาอีก นี่ตอจิตเป็นแบบนี้มันจะว่างหมดเลย แต่ตอของจิตมันยิบๆ ยับๆ นะ

เหมือนกับร่างกายเรา เราสะอาด ตัวเรานี้สะอาด ไม่มีอะไรสกปรกเลย ทุกอย่างสะอาดหมด แต่พอนานไปๆ เห็นไหม มันขับออกมา ขับออกมา ความสกปรกออกจากภายใน จิตนี้มันยังมีกิเลสอยู่นี้ มันละเอียดมาก การขับออกมาอันนี้ นี่คือภวาสวะ นี่คือตัวภพ นี่คือตัวจิตเดิมแท้ นี่คือตัวเกิด นี่คือตัวไปเกิด นี่คือจิตปฏิสนธิเลยนะ

เพราะอะไร เพราะถ้าตายลงเดี๋ยวนั้นแล้วไม่ได้ปฏิบัติ อันนี้จะไปเกิดบนพรหม พระอนาคาเกิดบนพรหมเท่านั้น นี่คือตัวเกิด แต่ถ้ามันไม่ใช่พระอนาคานะ เป็นปกติของปุถุชนนะ ก็นี่คือจิตปฏิสนธิ

ฉะนั้น เวลาคนเกิดนะ คนเกิดถึงจำอดีตชาติไม่ได้ไง เพราะว่ามันไม่ได้เอาขันธ ๕ ไปเกิดขันธ ๕ นี้มันจะหลอมลงมาอยู่ในปฏิเจตสมุปปบาท มันจะย่อยขันธส่วนใหญ่ให้เป็นขันธส่วนละเอียดซะ แล้วก็ขันธส่วนนี้มันจะชุกอยู่ในปฏิเจตสมุปปบาทนี้ ก็จะไปเกิดอีก มันถึงจำชาติไม่ได้

แต่ถ้าภาวนาไปแล้วมันจะย้อนได้ เพราะว่ามันจะไปสะสมอยู่ตรงนี้ไง สะสมอยู่ไอ้ที่ว่าตอของจิต ไอ้ตัวภพ ไอ้ตัวพื้นฐานของใจ ไอ้ภวาสวะ

“อาสวะ ๓... กิเลสสวะ ภวาสวะ อวิชชาสวะ” เห็นไหม รวมลงทั้งหมดเลย รวมลงตรงนี้หมดเลยนะ อาสวะทั้ง ๓ มาอยู่ตรงนี้เลยนะ นี่คืออนุสัย นี่คือตัวนอนเนื่องของใจแท้ มันละเอียดอ่อน โอ๊ย! ลึกซึ้ง ลึกซึ้งมาก

ถึงบอกว่าถ้าไม่มีพระพุทธเจ้า ใครจะสามารถเอาตรงนี้มาตีแผ่ เอาของอย่างนี้มาวางต่อหน้า เรานะ เอาวิชาที่อยู่กันบึ้งของใจมาวางไว้ที่หน้าเลย แล้วใครก็ไม่เห็น ต้องผู้ที่ปฏิบัติของใครของมัน ต่างคนต่างเห็นออกมา

นี่ไง ถึงว่านี่สำคัญมากกว่าเราพบพระพุทธศาสนา พบครูบาอาจารย์ พบพระพุทธเจ้า แล้ววันนี้วันอะไร “มาฆบูชา” เห็นไหม พระสงฆ์คณะ อีก ๑,๒๕๐ ผ่านช่วงนี้ไปแล้วนะ ต้องผ่านช่วงนี้ขึ้นไปนะ นี่ถึงว่าเห็นยากในช่วงนี้ ถึงเอามาแผ่อย่างไรก็ไม่เห็น จนผู้ปฏิบัติย้อนกลับมาดู มันจะมีความเอะใจ ความสงสัย

เพราะว่าความว่างอะไรก็แล้วแต่ มันจะมีความเฉา ว่างหมดมันก็คู่กับความไม่ว่าง สว่างไสวนะ แต่มันก็เศร้าหมองนะ มันมีความเศร้าหมอง เหมือนกับที่ว่าเราใส่พินใส่ไฟเข้าไปเต็มที่ทำให้มันลุกโผลงตลอดเวลา เดี่ยวมันก็ต้องยุบยอบลงใช่ไหม เราต้องใส่พินเข้าไปใหม่

จิตสว่างมันก็เป็นแบบนี้แหละ มันสว่างด้วยการรักษานี้แหละ มันไม่สว่างด้วยธรรมชาติของมันเองนะ มันสว่างจากเราดูแลรักษาจิตของเราไว้ เพราะจิตมันคุมอยู่ มันกลัวตัวเองว่าจะไม่สว่าง มันกลัวจะไม่สว่าง มันต้องคอยคุมไว้ ดันไว้ๆๆ

การดันไว้เหมือนกับเราว่ายน้ำอยู่ มันไม่ว่ายมันก็จม ความสุขอย่างนี้มันเป็นอย่างนั้น มันสุขจริงๆ อยู่ แต่สุขที่ว่ามันต้องรักษา มันไม่ใช่สุขแท้ๆ ทีนี้ พอมันเกิดความลังเลหรือเกิดความเข้าใจ ย้อนกลับมาดูนะ ลองมันมีญาณหยั่งรู้อันนี้ ย้อนกลับมาเดี๋ยวเดียว ถ้ากลับมาดูนะ มันจะจับตัวนี้ได้ พอจับตัวนี้ได้ล่ะ อย่างที่ว่ามหัศจรรย์ ยิ่งมหัศจรรย์เข้าไปใหญ่เลย สิ่งนั้นนะ

ในอวกาศนี้ แล้วอวกาศกับอวกาศมันคุยกันนะ มันจับต้องกันได้ มันทำกันได้ ความว่างในใจกับไอ้ตัวภายใน มันจับกันได้ล่ะ พอจับได้ก็ต้องพิจารณานะ นี่คือตัววิชาแท้ ก็คือวิชาปัจฉยา สังขารา อันนั้นมันเป็นปัจฉยาการที่เป็นวิชาการ

แต่ถ้าเป็นภายใน มันจะเกิดดับพร้อมกันหมดทั้ง ๑๒ ปัจฉยาการอันนี้

แล้วถ้าญาณหยั่งรู้อันนี้มันเข้าไปทัน จี้เข้าไปถึงตรงกลางบับ มันก็พลิกทันทีเลย “พลิกทันที” นี่ของแท้มันอยู่ตรงนั้น นี่คือของแท้นะ พอพ้นจากนี้ไป นิพพาน ๑ ไม่ต้องคุยกัน ถ้ามันเป็นสิ่งทีอธิบายได้ พระพุทธเจ้าบอกแล้ว พระพุทธเจ้าอธิบายแล้ว เพียงแต่ว่าเหมือนหรือคล้าย

เช่น พระพุทธเจ้าบอกไว้ว่า

“เหมือนเทียน... มีเทียนอยู่ แล้วดับเทียนไป แต่เราไปเห็นเทียนอยู่ นั่นนะความรู้สึกของเรา
สิ่งที่เคยมีอยู่แล้วดับไปหมดสิ้นจากใจ”

อวิชชาที่พาเราเกิดมา จากกลุ่มๆ คอนๆ นะ เกิดมาตั้งแต่ไม่มีที่สิ้นสุด ไม่มีที่เกิดที่ดับนะ มัน
ได้สิ้นลงเดี๋ยวนี้จากใจของเราแล้ว การเกิดอีกไม่มี เห็นไหม ดับสิ้นลงที่ใจเลย การเกิดอีกไม่มีอีก
แล้ว ไม่มีการเกิด แล้วมันไปไหน มันตายลงตั้งแต่ตอนนั้น

นี่พรรษา ๖ ของพระพุทธเจ้า บวชมาอายุ ๒๕ อีก ๖ ปีไป สิ้นสุดนะ พระพุทธเจ้าบวชมาแล้ว
ทุกข์อีก ๖ ปี ตอนออกผนวชท่านเป็นกษัตริย์แล้วออกไปเจอแต่ความทุกข์ความยาก ระดับกษัตริย์
นะ แล้วยังไม่มีศาสนา พอบวชออกไป ไปขอรทานเขากินนะ ไม่มีศาสนา ไม่มีการทำบุญใส่บาตร
แบบนี้ ไปได้อาหารอะไร ได้อาหารตามแต่เขาจะให้ วนิพกนะ จากกษัตริย์ไปทุกข์อยู่อย่างนั้นอีก ๖
ปี คิดดูสิพระพุทธเจ้าทุกข์แค่ไหน

แล้วอย่างเรานี้ทุกข์อะไร ทุกข์ขนาดนั้นเชียวหรือ... มีคนบอก มีหม่อมคณะ มีคนมีกรรม
เพราะไม่ใช่บุญเดียวแบบพระพุทธเจ้านะ พระพุทธเจ้านี้ออกไปแบบนอแรดนะ เป็นผู้ไปองค์เดียว
แล้วไม่มีใครสอน ไปแบบสุ่มเดานะ แล้วท่านสำเร็จแล้วเป็นพระอรหันต์ แล้ววางศาสนาไว้ เรานี้มี
สะพานเดินใจ มีถนน มีหนทางให้เราเดินนะ มันซบมือเปิบแล้ว ระดับนี้ก็เหมือนกับว่าเราล้างมือ
มาแล้วก็เปิบกินเลย เรายังไม่ทำกันหรือ เรายังไม่สามารถทำได้หรือ แล้วจะรออีกเมื่อไร

ถึงว่าการเกิดเป็นมนุษย์ของเรานี้ประเสริฐมหาศาลเลย แล้วเกิดมาพบพระพุทธศาสนาที่เป็น
ทองคำแท้ แต่เราก็ไปศึกษากันเอาทองเหลืองเท่านั้น เอาทองคำแท้ๆ ที่เกิดขึ้นจากในหัวใจดี ทองคำ
แท้ๆ นั่นนะ เกิดขึ้นมาจากการทำนี่ การฝึกหัด การฝึกฝน อย่าทอดอโยอันใจ อย่างน้อยใจว่าเรานี้ไม่
มีวาสนา เรานี้ไม่มีบารมี เราทำไม่ได้

เราก็เกิดเป็นมนุษย์ พระพุทธเจ้าท่านก็เป็นมนุษย์ พระอริยสงฆ์ที่ต่างๆ มา ท่านก็เป็นมนุษย์
แล้วท่านก็ทำแบบเรานี้ แล้วเราทำไมทำไม่ได้ เราต้องทำได้สิ เราอย่าไปตื่น อย่าไปหลงกับโลก
ภายนอก หันกลับมา เวลาธรรมนะ ธรรมมันอยู่ภายใน อันนี้มันล้ำค่ากว่าทุกๆ อย่างนะ

“สุขแท้ๆ” ว่าสุขแท้ๆ อย่างนั้นเลยนะ ไอ้สุขของเรานี้เป็นสมบัติส่วนตัว อันนี้อย่างหนึ่งนะ แล้วพอมันเป็นความเป็นจริงของมันแล้วนะ จะเห็นเลย จะเห็นแล้วมันจะสลดสังเวชนะ ว่า “เรา เอ...ทำไมเราโง่งขนาดนี้” ตอนนี่ก็ว่าฉลาด เวลาทำไปแล้วจะรู้ว่าโง่

แล้วเมื่อก่อนที่เขาว่า เห็นใหม่ ไอ้ว่าพวกเราโง่มันก็กลับฉลาด ไอ้ที่ว่าฉลาดหรือมันจะโง่

เพราะมันคนที่ว่าฉลาดๆ มันจะจับอะไรไม่ได้เลย เวลาตายก็ตายไปพร้อมกับความทุกข์ในใจ ตายไปพร้อมกับความกังวล ตายไปพร้อมกับความห่วงใย กับไอ้คนที่ว่ามันทิ้งได้ก่อนตาย มันต่างกันขนาดไหน มันยังไม่ตายเลยแต่ใจมันตายไปแล้ว ความรู้สึกมันตายหมดแล้ว แต่มันมีความรู้สึกอยู่... กิเลส มันต่างกันไหม?

กับเรานี้ยังเป็นๆ อยู่เลย แล้วก็ความห่วง ความกังวล ความ... นี้แค่คิดว่าตายแล้วไปไหนนี่ก็ปวดหัวแล้ว นี่ก็รักกันมากนะ ทั้งพ่อทั้งแม่รักมาก ก็อยากจะไปด้วยกัน อยากจะอะไรนะ เห็นใหม่แล้วตัวเองก็ยังมีของตัวเองอีกละ ตัวเองทุกข์ของตัวเองก็ยังไม่พอนะ ยังไปแบกคนอื่นมาอีกเท่าไรละ

แล้วพอมารำระทั้งหมดเลย รำระทั้งเรื่องของคนอื่นด้วย รำระทั้งเรื่องของเราด้วย มันถึงจะเห็น “อ้อ! อ้อ!” นะ ร้องอ้อหมด ต้องถึงบางอ้อ จะอ้อเลย “อ้อ! อ้อ!” นะ มันจะปล่อยไปๆ

เห็นใหม่นี้การชำระใจ การตัดร้นเข้ามา ย่นเข้ามา ย่นเข้ามา จากกว้างขวางจนจับต้องไม่ได้ นะ มันจะเป็นขอบเป็นเขตหย่นเข้ามา หย่นเข้ามา หย่นเข้ามา จนถึงกับว่าเข้าไปถึงจุดของรวมที่สุดคือตรงกลางใจ แล้วก็พลิกคว่ำมันอีกทีหนึ่ง เห็นใหม่ เลยกลายเป็นจิตที่บริสุทธิ์ขึ้นมาจากการประพฤติปฏิบัติ จากการนั่งสมาธิภาวนานี้แหละ ทำได้แค่นี้เท่านั้น มันเป็นทางทางเดียว

ถ้ามีทางอื่นนะ พระพุทธเจ้าสอนแล้ว พระพุทธเจ้าไม่ปล่อยให้เรามาทุกข์มาอยากหรือ พระพุทธเจ้านี้มีพระเมตตามหาศาล เห็นใหม่ เราสวดเมื่อคืนนะ “เมตตาๆ ทั้งหมด” เมตตามากนะ “เมตตา” เพราะจะว่ารักก็ไม่ใช่ เพราะ “ที่ใดมีรัก ที่นั่นมีทุกข์”

“เมตตา” เมตตาว่าเปิดสอนให้ทุกอย่าง

แต่ถ้าเราไม่รับ ท่านก็ปล่อยไว้ ท่านปล่อยไว้ตามความ... ไว้อย่างนั้นล่ะ เพราะว่าไม่สามารถที่จะทำได้แล้ว เห็นไหม ไม่ยึดใจ เมตตาคือไม่ยึด ถ้าเขาไม่ทำตามเรา เราก็จะเสียใจ เห็นไหม อุตส่าห์บอก อุตส่าห์สอน บอกเกือบเป็นเกือบตายแล้วเขาไม่เอา ก็จะมาทุกข์มายาก อ้าว! ก็บอก ก็สอน ก็มีเมตตาแล้วนะ ถ้าเขาจับไม่ได้ก็ต้องเรื่องของเขามันก็เป็นเท่านั้นเอง

เอาคิดดูสิ ถ้าเรามีความคิด เราเอะใจ เราอ้อเราเอ๊ะขึ้นมาละ สุขแท้ๆ นะ ว่าอย่างนั้นเลยนะ ว่าสุขแท้ๆ สุขมากๆ ด้วย กับทุกข์-สุขอย่างเรา อย่างสุขๆ ทางโลกนั้นนะ สุขอยู่กลางแดดนั้นนะ สุขตากแดด สุขตากลม สุขตากฝนอยู่นั้นนะ อ้าว! ก็อยู่ในโลกธาตุนะ อยู่ใต้ฟ้า ฝนมันยังตก เดี่ยวก็ฝนตก เดี่ยวก็แดดออก เดี่ยวก็หนาว เดี่ยวก็ร้อนอยู่นั้นนะ

แต่อันนี้นะ ถ้าเราปฏิบัติแล้วนะ มันพ้นออกไป โลกนี้เป็นโลกนี้

อาจารย์บอกว่าไง

“พระอรหันต์นะ จิตพระอรหันต์กับจิตปุถุชนนะ มันมีธรรมชาติเหมือนกัน”

ท่านว่าอย่างนี้นะ ท่านบอกว่า

“เช่น เราเดินไปแล้วไปเจอรากไม้ เหมือนว่างูนี้ กระจาดเหมือนกัน คือว่าสัญชาตญาณการหลบภัยเหมือนกัน แต่จะต่างกันด้วยว่าพื้นฐานใจ เช่น ถ้าปุถุชนเราตกใจ เราโดดไป มันจะร้อนไปทั้งตัวเลย เลือดมันจะฉีดไปนะ จะตกใจมากนะ จนอกสั้นขวัญหายหมดเลย แต่พระอรหันต์ไม่เป็นอย่างนั้น กระจาดด้วยสัญชาตญาณ แต่จิตปกติ แต่สัญชาตญาณเป็นไปอยู่นะ”

นี่ก็เหมือนกัน ที่ว่าโลกนี้ สุขในโลกใจ สุขในผล สุขในอะไร แต่ถ้าพระอรหันต์แล้วจิตพ้นแต่ร่างกายก็อยู่อย่างนี้ ก็เปียกฝนเปียกปอนเหมือนพวกเรานี้แหละ เหมือนกัน ร่างกายนี้เหมือนกันแต่หัวใจท่านหลุดพ้นออกไปเท่านั้นเอง มันถึงว่าสัญชาตญาณยังอยู่

เพราะว่ากายนี้ก็เลสหลุดไปเฉยๆ แต่ขั้น ๕ ความรู้สึกมีพร้อม ความรู้สึกทุกๆ อย่างเหมือนกับปุถุชนนั้นล่ะ แต่หมดเฉพาะกิเลสอย่างเดียว หมดเฉพาะขางเหนียว ขางที่คอยเชื่อมใจกับความ รู้สึกให้มันเป็นอารมณ์ โกรธ อารมณ์ฉุนเฉียว อันนั้นไม่มี แต่ความรู้สึกเหมือนกัน สัญชาตญาณอันเดียวกัน

“สัญญาตญาณ” เพราะสัญญาตญาณนี้มันเป็นธรรมชาติของดวงจิตนั้น สัญญาตญาณการหลบภัย ใครลองลืมหาคือ ใครเอานี้วิจิตรเข้ามาสิ มันจะรีบหลับตา เห็นไหม นี่คือนสัญญาตญาณ สัญญาตญาณการหลบภัย นั่นถ้ามันเป็นปกติ ถึงว่าจิตของผู้หลุดพ้น มันตาย ตายเฉพาะกิเลส กิเลสตายจากใจไปเลย แต่หัวใจกับร่างกายนี้มันก็รอเวลา

ฉะนั้น พระอรหันต์จะอยู่หรือจะตายมีค่าเท่ากัน กลางคืนหรือกลางวันมีค่าเท่ากัน ไม่ต่างกันเลย ไม่มีให้ค่าซ้ายหรือขวา จะไม่มากกว่ากัน ซ้ายและขวาเสมอๆๆๆ เสมอหมด ไม่มีอะไรให้ค่าได้ ไม่มีการให้ค่าหรือเพิ่มค่า ให้น้อยให้มาก... ไม่มี มันอึดในตัวมันเอง นั่นคือจิตของผู้สิ้น

นั่นผู้สิ้นนะ...หมด

แล้ววันนี้วันมาฆบูชา เราก็อ่านว่านะ ฟังข่าวว่าพระอรหันต์กับพระพุทธเจ้า เห็นไหม นั่นข่าวของเขา แล้วข่าวของเราล่ะ?

ข่าวของเรา ข่าวของผู้ปฏิบัติ ข่าวข้างใน มันสื่อกับข้างใน รู้ข้างใน แล้วก็จิตใจข้างใน

ข่าวข้างนอก เราก็อ่านชื่นใจได้ เอามาหล่อเลี้ยงหัวใจ เราก็อ่านว่ามีครูมีอาจารย์ มีผู้ที่เดินนำหน้าแล้วเราเป็นผู้เดินตาม เราก็อ่านว่าท่านเดินไปแล้ว เราก็อ่านว่าท่านเดินไปนั้นไปนั้นล่ะ จะไปให้ทัน จะไปให้ถึง ให้กำลังใจตัวเอง มันก็มีทางไปนะ

ถ้าไม่ให้อกำลังใจตัวเองนะ มันก็เข้าอ่อนนะ เนาะ อ้าว! จบ